

számkönyveket használván fel. Ezen codexek tanulmányozása közben több, számszerint 6 adatot leltem, a mely a velencei dukátus (vagy zecchina) akkori árfolyamára vetett világosságot. Ezen adatok szerint a velencei arány 2·17—4·76%-nál kevesebbre becsültetett, mint a magyar aranyforint. A számkönyvekben található s idevonatkozó hetedik adat 1443. év június 1-éről akkoriban elkerülte figyelmemet, a miért is azt a VII. kötet 391. lapján szerkesztett táblázat kiegészítésekép itt szószerint közlöm: „Item auch an dem tag hab wir verwexelt 6 guldein ducaten di vns der Mathia Oxl am dreisgigt gebn hat vnd hab yden gebn vmb 200 den. das ich an ydem ducaten verlarn hab 10 den“ . . .¹⁾ A táblázat első és második rovata közé tehát időrendben beszúrandó ezen adat, a melynek figyelembevételével a hétízbeni árveszteség összege 1199 dukátus után 8840 denárra rugott, úgy, hogy egy dukátusra 7·37 denár árveszteség jut (a magyar aranyforint árfolyamához hasonlítva). Ezen összevetés alapján 1443—1445 közt, a midőn a magyar aranyforint 210 bécsi denárral egyenlősítve volt, 7·39 fillérrel, vagyis 3·53%-kal volt silányabb a velencei dukátus, 1453. évben pedig, a midőn 230 bécsi denárt számítottak a magyar aranyforint darabja után, 5 fillér, vagyis 2·17% volt a dukátus árfolyamkülönbözete. A velencei arany törvényes (azaz a pénzverési utasításokban megjelölt) finom súlya 3·495 gr. volt, a magyar aranyforinté pedig 3·514 gr., úgy, hogy a két pénz törvényes veretését feltéve, a velencei dukátus csak 0·54%-kal, vagyis körülbelül 1 denárral különbözött a magyar aranyforinttól. Bizonyos tehát, hogy Pozsonyban a forgalomba került velencei aranyak nem voltak teljes súlyúak.

Kováts Ferencz.

A bécsi fazekas művek. A 17. században, szekereken és hajókon, tömérdek bécsi cserépedény került Magyarországra. A dunamenti városok piaczeit sőt boltjait is elárasztották ilyen bécsi edényekkel, s a hazai magyar és német fazekasok munkáit napról-napra jobban leszorították. A bécsi cserépedények nagy elterjedését szilárdságuknak tulajdonították. Lehetséges ugyan, hogy e tekintetben a magyar fazekasok művei nem versenyezhettek a bécsiekkel, de annyi bizonyos, hogy a magyar fazekas ipar a 17. században már erősen kifejlett, s egyik-másik iparosunk műve messze földön keresett volt. Különösen elhíresültek az új keresztények (anabaptisták) cserépművei, a melyeket igen jó áron fizettek. A 17. századi leltárakban lépten-nyomon találkozhatunk ilyen kifejezésekkel: új keresztény edények, új keresztény korsó stb. A hazai fazekasoknak úgynevezett fekete kályhái is nagy keresetnek örvendtek. A komáromi fekete kályhákat a sós-szekeresek még Debreczenbe is elvitték, s ugyanezen kályhákat több helyen utánozni is megpróbálták.

A dunamenti városaink iparosai a 17. században mindent elkövettek ugyan, hogy a bécsi fazekasok versenytől szabaduljanak, de fáradozá-

¹⁾ K. XII. — 62. lap.

saikat siker nem követte. Még ha városaink a magyar ipar érdekében megkísérelték volna is a bécsi edénykereskedők kitiltását, az udvari kamara e kitiltást amúgy sem tűrte volna. Különben is, a mi városaink nem nagy veszedelmet láttak a bécsi cserépedény térfoglalásában. Világosan látszik ez Komárom város rendeletéből. E városban a fazekas ipar a 17. században igen sok embernek adott kenyeret, mivel a fazekasok művei jó hírnévnek s nagy keletnek örvendettek. A bécsi verseny tehát leginkább őket sújtotta. Mikor a jó fazekasok védelemért a városi tanácshoz fordultak, a nevezett tanács 1680-ban a következő rendeletet bocsátotta ki:

„Az komáromi fazekas czéhbeli mesterek és komáromi cserépedény-nyel kereskedők között illetően módon determináltatott: elsőben mivel nyilvánvaló dolog, hogy az bécsifazék tovább tart, mint az itt való munka, és azelőtt is nem tilalmaztatott, hogy ne árulhassák az itt való kereskedők; azért ezután is az komáromi kereskedők, mint annak előtte, az bécsi fazekat szabadon árulhassák. Másféle cserépedényt pedig, kit az itt való czéhbeli mesterek nem tudnak csinálni, azt szabad lészen házon és házaikban az kereskedőknek árulni, de piacon nem. Az olyan cserépedény pedig az mineműt az itt való fazekas czéhbeli mesterek csinálnak, semmi úttal az vásárokon kívül sub confiscatione ne merészeljének se titkon, se nyilván az vásáron árulni, hanem öszszességgel máshova eladni megengedtetik. Az fekete kályhát pedig se üdőközben se vásárokon nem engedtetik, hogy az fazekas czéhbeli mestereken kívül sub confiscatione valaki árulna¹⁾. *Dr. Takáts Sándor.*

1) Komárom városi levéltár 7. számú jegyzőkönyv.